

МОВНЕ ПИТАННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Метою дослідження є аналіз перспектив надання статусу другої державної мови англійській мові, враховуючи особливості державної політики в сфері культури. **Методологія** дослідження полягає у розкритті основних проблемних аспектів, пов'язаних із наданням англійській мові статусу державної мови в Україні, та ґрунтується на комплексному використанні системного і структурного підходу, логіко-юридичного та діалектичного методу, а також методів аналізу і синтезу. **Наукова новизна** полягає в тому, що сформовано логіко-структурну доказову базу щодо доцільності та необхідності надання англійській мові статусу державної мови в Україні. Доведена необхідність опанування англійської мови державними службовцями. Обґрунтована необхідність поширення англійської мови в якості інструменту оптимізації міжнародних політичних і зовнішньоекономічних відносин. **Висновки.** Встановлено, що актуальність проблеми надання англійській мові статусу державної є важливою з точки зору продовження інтеграції України у світову спільноту, розширення її економічних і дипломатичних зв'язків, створення умов для вільного обміну досвідом у різних сферах суспільних відносин. Зроблено висновок щодо доцільності запровадження для англійської мови статусу державної через низку аргументів, які стосуються необхідності вивчення її різними категоріями громадян.

Ключові слова: державна політика, державна мова, українська мова, англійська мова, євроінтеграція.

Червякова Ольга Владимировна, доктор наук по государственному управлению, профессор кафедры публичного администрирования Межрегиональной академии управления персоналом

Языковой вопрос сквозь призму механизма государственного управления в сфере культуры

Целью работы является анализ перспектив предоставления статуса второго государственного языка английскому языку, учитывая особенности государственной политики в сфере культуры. **Методология** исследования заключается в раскрытии основных проблемных аспектов, связанных с предоставлением английскому языку статуса государственного языка в Украине. Методология исследования основана на комплексном использовании системного и структурного подходов, логико-юридического и диалектического метода, а также методов анализа и синтеза. **Научная новизна** работы заключается в том, что сформирована логико-структурная доказательная база целесообразности и необходимости предоставления английскому языку статуса государственного языка в Украине. Доказана необходимость освоения английского языка государственными служащими. Обоснована необходимость распространения английского языка в качестве инструмента оптимизации международных политических и внешнеэкономических отношений. **Выводы.** Установлено, что актуальность проблемы предоставления английскому языку статуса государственного является важной с точки зрения продолжения интеграции Украины в мировое сообщество, расширения ее экономических и дипломатических связей, создания условий для свободного обмена опытом в различных сферах общественных отношений. Сделан вывод о целесообразности введения для английского языка статуса государственного благодаря ряду аргументов, касающихся необходимости изучения его различными категориями граждан.

Ключевые слова: государственная политика, государственный язык, украинский язык, английский язык, евроинтеграция.

Chervyakova Olga, Doctor of public administration, Professor of the Department of Public Administration of Interregional Academy of Personnel Management

Language issue through the prism of mechanism of public administration in the sphere of culture

The purpose of article is to analyze the prospects for granting the status of the second state language to the English language, taking into account the peculiarities of state policy in the sphere of culture. **Research methodology** is to disclose main problematic aspects associated with provision to the English language the status of official state language in Ukraine. The methodology of the research is based on the integrated use of the systemic and structural approach, logical-legal and dialectical methods as well as method of analysis and synthesis. The **scientific novelty** of the work is that it develops logical and structural evidential base of expediency and necessity of giving the English language the status of the state language in Ukraine. The research proves the need for studying the English language by public officers. It justifies the necessity of spreading English as an instrument of optimization of international political and foreign economic relations. **Conclusions.** The work has established the importance of the problem of giving to the English language the status of the state language in terms of continuation of Ukraine's integration into the world community, expansion of its economic and diplomatic ties and creation of conditions for free exchange of experience in various spheres of social relations. It has made a conclusion about the expediency of introducing the status of the state language into English language because of a number of arguments, concerning the need for studying it by different categories of citizens.

Keywords: state policy, state language, Ukrainian language, English language, eurointegration.

Актуальність теми дослідження. Уже усталена сентенція "мовне питання" набуває в українському соціумі дедалі більшої актуалізації та розширює своє сутнісне призначення. Мовне питання із суто культурологічної категорії перетворюється в об'єкт політичних спекуляцій, хоча доцільніше було б змістити акцент у бік перетворення його в об'єкт державного управління. На сьогодні державно-

управлінський вплив поширюється на встановлення пріоритетів, мети, завдань мовної політики та механізмів її реалізації, перетворюючи культурологічну проблему в проблему державного управління. Це засвідчує важливість мови, і зокрема тієї, яка набуває статусу державної, для процесів забезпечення самого державотворення, а також національної безпеки.

Мовне питання тривалий час ставало наріжним каменем конфлікту та розмежування в українському суспільстві, а невдала, несистемна та недалекоглядна державна політика лише погіршувала ситуацію і поглиблювала протистояння. Мова завжди мала більше ніж цивілізаційне чи соціокультурне значення, вона виступала в якості зв'язуючого елемента всіх суспільних процесів, як всередині українського соціуму, так і зв'язку України із зовнішнім світом. У цьому контексті актуалізується питання дослідження правового статусу державної мови та пошуку можливостей розширення такого статусу на нові мови. Враховуючи стратегічні пріоритети розвитку країни, такою мовою повинна стати англійська, що є мовою міжнародного спілкування.

Ступінь наукової розробки теми. Проблеми мовної політики держави як складового елемента політики в сфері культури, зокрема в контексті визначення державного статусу мов, набули поширення у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема І.Г. Балабкіна, О.В. Бусол, Т.О. Марусин, І.В. Ніколайчук та ін. Однак питання надання англійській мові статусу другої державної в Україні на сьогодні не досліджувалося. Більше того, не досліджувалися навіть альтернативні засоби проведення державної політики щодо вирішення питання мови – ні з культурологічних, ні з державно-управлінських позицій.

Метою статті є аналіз перспектив надання англійській мові статусу другої державної, враховуючи особливості політики держави в сфері культури.

Виклад основного матеріалу. Мова завжди виступала в якості ідентифікуючої ознаки нації, її культурним детермінантом і елементом самоідентифікації, визначення її місця в цивілізаційному вимірі. Але у сучасному світі мова перетворюється із суто культурологічного чи соціального поняття в елемент ідентифікації держави. В статусі державної мови вона стає об'єктом державного регулювання та державної політики. При чому в якості останнього мовне питання може розглядатися в контексті як соціальної, так і культурної політики, і обов'язково – в контексті політики національної безпеки. Усі ці площини та сфери державно-управлінського впливу не суперечать а доповнюють одна одну, тим самим розширюючи можливості органів державної влади ефективно впливати на мовні питання.

Державна мова є не лише об'єктом державного управління чи державної політики, а й важливим елементом її практичного втілення і реалізації. Про це зокрема засвідчує Концепція державної мовної політики, затверджена Указом Президента України від 15.02.2010 року № 161/2010. Основна мета цієї Концепції полягає у створенні таких умов розвитку мови та культури, які дадуть змогу не лише поширювати і популяризувати їх, але і перетворять на елемент національної самосвідомості; забезпечить єднання соціуму навколо спільних цінностей, якими є мова та культура, що через неї відображається [9].

Основна увага в реалізації державної політики у сфері мови полягає у забезпеченні розвитку української мови як державної мови та як елемента національної єдності українського суспільства. Про це засвідчує і норма ст. 10 Конституції України, яка визначає, що "державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України" [5]. Конституція України також містить низку найбільш визначальних норм з точки зору вирішення питання мови. Йдеться про обов'язок держави гарантувати "вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України" та сприяти "вивченню мов міжнародного спілкування" [5].

Держава абсолютно традиційно для світової практики визначила статус державної мови, а також залишила можливість для розвитку, вивчення, поширення та застосування у суспільному житті країни інших мов. Більше того, українське законодавство створило певні передумови для потенційного наділення статусом державної мови й інших мов. Про це зокрема свідчить відсутність імперативності та заборони на надання такого статусу іншим мовам як в законодавстві, так і у відповідних мовних нормативно-правових актах.

Більше того, аналізуючи норми Закону України "Про засади державної мовної політики" від 03.07.2012 року № 5029-VI можна побачити, що статус державної мови означає, що "державна мова – закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо" [8]. Цей термін визначає лише ознаки правового статусу мови, яка їм наділяється, але він не містить обов'язкової прив'язки до української мови як до єдиної можливої державної мови. Хоча не слід підходити вільно до трактування та розуміння законодавства і акцентувати увагу на тому, що надання статусу державної мови це питання надзвичайно просте і вирішення його лежить виключно в законодавчій площині. Насправді завдання державної політики щодо мови дещо ширші, ніж завдання стосовно визначення статусу державної мови. Так, відповідно до вже згаданого закону, державна мовна політика на сучасному етапі її практичної реалізації спрямована на забезпечення вільного та всебічного розвитку української мови в усіх сферах суспільних відносин. Вживання української мови має бути самоідентифікатором українського суспільства, а не лише представників української нації [8].

Оскільки держава будується суспільством, то цілком логічним є завдання державної влади на об'єднання суспільства навколо певних елементів системи самосвідомості громадян. Закон України

"Про засади державної мовної політики" від 03.07.2012 року № 5029-VI повторює положення Конституції і закріплює за українською мовою статус державної, але в той же час на законодавчому рівні відбувається розширення можливостей для застосування інших мов. Наприклад у Європейській хартії регіональних мов або мов меншин, ратифікованої Законом України № 802-IV від 15.05.2003 року зазначається обов'язок держави дбати про розвиток регіональних мов та мов національних меншин, що проживають на її території [16]. З точки зору статусу останніх, російська мова є важливою для українського суспільства, але з огляду на стратегічний розвиток України та задекларований курс на європейську інтеграцію, її розвиток не є раціональним та утилітарним. Російська агресія змушує по-новому сприймати РФ в якості геополітичного сусіда, як державу, від якої надходить найбільше загроз для України, а тому розвивати культурні зв'язки з такою країною не раціонально, оскільки це суттєво може зашкодити національній безпеці України.

Натомість вбачається доцільним розвивати культурні та політичні зв'язки із країнами ЄС, і в цьому контексті набуває нового значення питання державної мови і зокрема другої державної мови. З цих позицій утилітарність російської мови дорівнює "0", а ось утилітарність англійської мови – як мови міжнародного спілкування – суттєво зростає, що дає підстави для започаткування нового наукового громадського та політичного дискурсу щодо надання саме англійській мові статусу другої державної мови.

Власне з позиції міжнародних відносин, об'єктивність та необхідність володіння англійською мовою пояснюється і тим, що при реалізації міжнародних або зовнішньоекономічних відносин, дипломатичні контакти (листування, підготовка документів і матеріалів, вірчих грамот, нот тощо) – все відбувається англійською мовою, або мовою цієї країни. Ключовою тезою тут є те, що використання англійської мови є універсальним. Саме тому при складанні такого документу, а також при практичній реалізації дипломатичних відносин, важливим є розуміння, вільне володіння та глибинне знання англійської мови саме як універсального засобу дипломатичного спілкування. Тому для її вивчення необхідним є запровадження на рівні держави відповідних освітніх програм та акценту на вивчення саме англійської мови, що можна досягнути також і через надання їй статусу державної мови.

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, на відміну від вітчизняного законодавства, містить важливу норму стосовно необхідності гарантування державою розвитку офіційних мов поряд із мовами нацменшин або регіональних мов. Статус "офіційної мови" не закріплено в українському законодавстві, але аналіз норм права ЄС та закордонного досвіду в сфері регулювання мовних питань дає змогу зробити висновок відносно того, що до таких мов відносяться мови, зокрема, міжнародного спілкування.

Посилаючись на Рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 року № 10-рп/99 (справа про застосування української мови), можна побачити, що Суд у пункті 3 мотивувальної частини зазначив, що положення Конституції України зобов'язують застосовувати державну – українську мову як мову офіційного спілкування посадових і службових осіб при виконанні ними службових обов'язків, у роботі й у діловодстві органів державної влади тощо. Офіційна мова – це мова, якій державою надано статус обов'язкового засобу спілкування в публічних сферах суспільного життя [14]. З огляду на це, можна дійти висновку, що офіційними мовами є мови, які є засобами спілкування в публічних сферах, а також у сферах міжнародних відносин і публічного управління в рамках однієї країни. В цьому контексті, безсумнівно, такого статусу повинна набути англійська мова. Більше того, слід зауважити, що хоча на сьогодні Україна вважається поліетнічною державою, вона має одну державну мову. Традиційно дискусія стосовно вирішення мовного питання стосується надання статусу другої державної мови російській мові. Але при цьому будуть дотримані права лише однієї національної меншини, інші ж етноси будуть ще більше культурологічно та етнічно відмежовані від єдиного українського соціуму.

Більше того, як зазначає І.В. Ніколайчук, "універсальні й збалансовані положення ООН про мови, пакети рекомендацій міжнародних експертних комісій, які вивчають стан забезпечення мовних прав громадян у державах із різним рівнем економічного, культурного розвитку та неоднаковою соціальною структурою, мають сьогодні для України лише характер орієнтира-рекомендації, а не доконечного припису чи вимоги" [7].

Отже, у вирішенні питання мови в Україні необхідно відходити від традицій та стереотипів закладених світовою практикою. Україна потребує власної моделі державної політики щодо мови, як окремого напрямку державної культурної політики, оскільки мова не лише є засобом комунікації, але й інструментом іміджевого позиціонування України.

Культурно-мовний чинник у становленні української політичної нації є принциповим питанням. Українська політична нація будується на основі цінностей корінного українського етносу, його мови, символіки, звичаїв, традиційних атрибутів державності [1, 124]. Але одним із цивілізаційних орієнтирів української нації є інтеграція до єдиного європейського суспільства, оскільки традиційно всі форми державності, що існували на українських землях ідентифікували себе із західною цивілізацією, а не з азійськими народами. Саме з цих позицій вирішуючи проблему мовної політики доцільно розпочати процес щодо надання англійській мові статусу державної мови.

Що стосується культурного чинника, то тут слід згадати, що 2016 рік був оголошений Роком англійської мови в Україні. З огляду на це, доцільно говорити про суттєве підвищення інтересу українців до англійської мови, актуалізації питання її вивчення в контексті розширення культурного світогляду та

збагачення власної культури за рахунок традицій англomовних країн, також за рахунок перекладу українською англomовних видань і навпаки. Останнє вимагає високого рівня володіння англійською мовою, але при цьому суттєво популяризує власну українську культуру та традиції в світі, підвищує знання та обізнаність світової спільноти щодо України. Позиціонуючи себе у світі, Україна тим самим також закріплює і свій позитивний імідж. З цього приводу доктор наук з державного управління О.М. Чечель зазначає, що імідж країни – це відповідний процес створення та поширення бренду країни за допомогою міжнародних ЗМІ [15], переважна більшість з яких є англomовними.

На користь саме такого вирішення питання мови можна навести такі аргументи:

- по-перше, з огляду на стратегічні перспективи набуття Україною членства в ЄС і постійного просування до більш тісних форматів взаємодії з НАТО, так чи інакше, але наша держава повинна використовувати англійську мову для міжнародних контактів. При цьому таке використання виходить не за суто політичний формат відносин, оскільки передбачатиме поширення торговельної документації, інформаційних матеріалів тощо, а для більшої оперативності їх легалізації в Україні, отриманні необхідних дозволів на ведення господарської діяльності – необхідно зменшити час на переклад та ратифікацію відповідних документів;

- по-друге, англійська мова є мовою міжнародного спілкування і все частіше виступає в якості єднаючого чинника культурних процесів у глобальному вимірі. Прикладом може бути нещодавнє проведення конкурсу Євробачення – 2017 у Києві;

- по-третє, англійська мова є найпоширенішою іноземною мовою, яку вивчають в Україні, що дозволяє говорити про наявність підґрунтя для поширення сфер її вжитку не лише в політичному, а й у суспільному житті: в сферах культури, відносинах всередині громадянського суспільства тощо.

Експерти запевняють, що саме англійська мова, обов'язкова для всіх, може стати трампліном для успіху України. Тому такого статусу доцільніше надати не російській, а саме англійській мові, яка значно поширеніша у світі та потрібніша українцям [3]. Більше того, як зазначає О.В. Бусол, "мова міжнародного спілкування (як свого часу латина), англійська мова сьогодні є каналом для залучення українського народу до цивілізаційного прогресу, що відбувається в усіх сферах життя людей" [2].

Наведені точки зору лише підтверджують актуалізацію питання про надання англійській мові статусу державної мови нарівні з українською. Крім того, варто зазначити, що вже подавалися й офіційні петиції на електронний ресурс Адміністрації Президента України стосовно цієї проблеми: Петиція № 22/003232-еп "Про надання англійській мові статусу державної мови", петиція № 22/003482-еп "Про визнання англійської мови другою державною мовою". Не дивлячись на те, що обидві петиції не набрали необхідної кількості голосів для перетворення їх у повноцінні законопроекти, слід звернути увагу на надзвичайну увагу з боку громадськості до питання надання саме англійській мові статусу державної мови.

До речі, говорячи про сферу публічного управління, зауважимо на тому, що на сьогодні абсолютно необхідним і доцільним є запровадження в якості обов'язкової вимоги для обіймання посади державного службовця щонайменше категорій "А" та "Б" знання англійської мови на рівні B2, що є аналогом незалежного користувача [4, 24].

Включення такої вимоги в перелік необхідних пояснюється низкою обставин, зокрема:

- англійська мова є переважною мовою ділового листування та документації, обмін якою відбувається в процесі участі України в міжнародних інтеграційних процесах. Відтак знання англійської мови суттєво спростить процес узгодження багатьох питань на шляху такої інтеграції, а крім того – дасть змогу більш чітко донести українським дипломатам власну позицію стосовно того чи іншого питання;

- володіння англійською мовою на рівні B2 суттєво скоротить витрати державних установ на переклад документів, а відтак – збільшить швидкість та оперативність реагування на них з боку відповідальних державних службовців;

- використання в роботі державними службовцями англійської мови дасть змогу розширювати міжнародне співробітництво, і зокрема – в контексті обміну досвідом та стажуванні закордоном.

У цьому контексті доцільно провести паралель із процесом підготовки наукових і науково-педагогічних працівників і здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук. Так, відповідно до діючих вимог, для вступу в аспірантуру (ад'юнктуру) вищого навчального закладу необхідним є складення вступного іспиту (випробування) в тому числі з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [10].

Окрім того, освітньо-наукова програма аспірантури (ад'юнктури) має включати з-поміж складових, що передбачають набуття аспірантом (ад'юнктом) достатніх компетентностей, представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою [10]. Подібна вимога була прописана у "Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам". Зокрема, для отримання вченого звання доцента, професора, старшого дослідника необхідною умовою була наявність сертифікату відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) саме з англійської мови. [11]. І хоча потім перелік іноземних мов був розширений до "мов країн Європейського Союзу" [12], через надзвичайну поширеність саме англійської мови більшість здобувачів використовують саме англійську мову, що також опосередковано свідчить про необхідність запровадження її в якості державної мови.

Висновки. Підводячи підсумки дослідження можливості та доцільності запровадження англійської мови в якості другої державної мови в Україні, слід зауважити, що це визнана мова міжнародного

спілкування. Саме це, а також інтеграція нашої держави в ЄС і світове торговельно-економічне співтовариство вже саме по собі актуалізує особливий статус англійської мови. З огляду на ментальні, культурні, етнічні та соціальні детермінанти англійська мова є нетиповою для української нації та держави в якості надання їй статусу державної мови. Однак виходячи з принципу історизму та геополітичного раціоналізму, саме англійська мова повинна набути статусу державної мови поряд із українською, оскільки це відповідатиме стратегічним пріоритетам розвитку України.

Що стосується політико-правового закріплення статусу державної мови за англійською, тут слід звернути увагу на той факт, що на сьогодні не існує критеріїв віднесення тієї чи іншої мови до так би мовити кандидатів на набуття статусу державної. Крім того, як такий статус державної мови повинен бути переглянутий на законодавчому рівні, оскільки на сьогодні відбувається підміна поняття "державна мова" та "національна мова". Український соціум переживає важкий період становлення та гуртування і саме мова розглядається як один із елементів зміцнення міжкультурних та міжсоціальних зв'язків. Державна мова повинна втілювати в собі офіційний статус влади та виконувати представницьку функцію щодо держави, політичної влади, нації.

Важливо також зазначити, що мовне питання на сьогодні залишається предметом політичних дискусій та, частіше за все, виступає в якості елемента спекуляцій як політичних сил, так і окремих представників громадянського суспільства. Так чи інакше, але питання державної мови є питанням, що відноситься до сфери національної безпеки держави, а тому підходити до вибору мови, якій слід надати статус державної для України необхідно виважено та ґрунтовно, враховуючи передовсім стратегічні пріоритети та геополітичні умови розвитку української державності.

Література

1. Балабкіна І.Г. Державна мова як засіб формування національної свідомості українського суспільства / І.Г. Балабкіна // Теорія держави і права. – № 3. – 2016. – С. 120-125.
2. Бусол О.В. Перспективи законодавчого закріплення англійської мови як мови міжнародного спілкування в Україні / О.В. Бусол [Електронний ресурс] Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=531:movi-mizhnarodnogo-spilkuvannya-v-ukrajini-3&catid=71&Itemid=382.
3. Васюнець Н.О. За другу державну – за... англійську! / Васюнець Н.О. [Електронний ресурс] Експрес – Режим доступу: <http://expres.ua/main/2014/04/28/105605-drugu-derzhavnu-angliysku>.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
6. Марусин Т.О. Державна мовна політика в Україні останнього десятиліття / Т.О. Марусин // Журнал Універсам. – №3-4. – 2015. – С. 257-258
7. Ніколайчук І.В. Дві державні мови – це дві держави в Україні / І.В. Ніколайчук // Світ. – № 15-16. – 2016.
8. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 № 029-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
9. Про Концепцію державної мовної політики: Указ Президента України від 15.02.2010 № 61/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/161/2010>.
10. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 61 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p>.
11. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам: Наказ Міністерства освіти і науки від 14.01.2016 року № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16>.
12. Про внесення змін до Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам: Наказ Міністерства освіти і науки від 06.02.2017 року № 174 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0245-17/paran28#n28>.
13. Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні: Указ Президента України №641/2015 від 16.11.2015 року 261 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/641/2015>.
14. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 року № 0-рп/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99>.
15. Чечель О.М. Державне управління в економічній сфері : навчальний посібник / О. М. Чечель. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. – 268 с.
16. Юридичні аспекти мовного питання в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wz.lviv.ua/blogs/pylyp_pylypenko/127835.

References

1. Balabkina, I.G. (2016), State language as a means of forming the national consciousness of Ukrainian society, Theory of state and law. No. 3, pp. 120-125. [in Ukrainian].
2. Busol, O.V., Prospects of Legislative Assertion of English as a Language of International Communication in Ukraine, Center for Social Communication Studies of NBUU, Retrieved from: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=531:movi-mizhnarodnogo-spilkuvannya-v-ukrajini-3&catid=71&Itemid=382 [in Ukrainian].

3. Vasyunets, N.O., For the second state – for... English!], Retrieved from: <http://expres.ua/main/2014/04/28/105605-drugu-derzhavnu-angliysku>. [in Ukrainian].
4. Nikolaeva, S.Yu. (2003), All-European Recommendations on Language Education: Study, Teaching, Evaluation. K.: Lenvit. [in Ukrainian].
5. The Constitution of Ukraine dated of June 28, 1996 No. 254k/96-VR, Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> [in Ukrainian].
6. Marousin, T.O. (2015), State Language Policy in Ukraine of the Last Decade, Universe Journal. No 3-4, pp. 257-258. [in Ukrainian].
7. Nikolaichuk, I.V. (2016), Two State Languages are Two States in Ukraine, World. No 15-16. [in Ukrainian].
8. On the Principles of the State Language Policy: Law of Ukraine dated of July 03, 2012, No. 5029-VI, Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>. [in Ukrainian].
9. On the Concept of the State Language Policy: Decree of the President of Ukraine dated of February 15, 2010, No. 161/2010], Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/161/2010>. [in Ukrainian].
10. On Approval of the Procedure for Preparing Graduates of Higher Education for Doctor of Philosophy and Doctor of Science in Higher Educational Establishments (Scientific Establishments): Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated of March 23, 2016, No. 261, Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>. [in Ukrainian].
11. On Approval of the Procedure for Awarding of Scientific Degrees to Scientific and Scientific-pedagogical Workers: Order of the Ministry of Education and Science dated January 14, 2016, No. 13, Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16>. [in Ukrainian].
12. On Amendments to the Procedure for Awarding Scientific Degrees to Scientific and Scientific-pedagogical Workers: Order of the Ministry of Education and Science dated February 6, 2017, No. 174, Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0245-17/paran28#n28>. [in Ukrainian].
13. On the announcement of 2016 as the Year of English in Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 641/2015 dated of November 16, 2015, 261, Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/641/2015>. [in Ukrainian].
14. Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated of December 14, 1999 No. 10-рп/99, Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99>. [in Ukrainian].
15. Chechel, O.M. (2015), State administration in the economic sphere: Textbook. Vinnytsya: "Nilan-Ltd". – 268 p. [in Ukrainian].
16. Legal aspects of the linguistic issue in Ukraine, Retrieved from: http://wz.lviv.ua/blogs/pylyp_pylypenko/127835. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.06.2017 р.

УДК 351.9:008

Чечель Олег Миколайович
доктор наук з державного управління,
кандидат економічних наук,
професор кафедри публічного управління
та гуманітарних наук Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
zedat@ukr.net

ІДЕОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СФЕРИ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Метою дослідження є визначення ступеня впливу ідеологічного компонента в системі державного управління розвитком сфери культури в Україні. **Методологія** дослідження ґрунтується на використанні методів діалектики, формально-логічного та структурного аналізу, а також на застосуванні аксіологічного методу і методу синтезу. **Наукова новизна.** Доведено значущість державного управління в сфері культури за умови концентрації уваги на впровадженні ідеологічного фактора в суспільне життя через різні політичні, соціальні, економічні механізми тощо. Зроблено **висновок**, що державне управління в сфері культури має стратегічний характер, оскільки дане поняття входить у площину державного управління, яке саме по собі має стратегічний характер. Встановлено, що державну політику в сфері культури свідомо відмежовують від цензури та інших способів суто політичного впливу політичного керівництва держави, однак сама ідеологія виступає одним із проявів такого впливу.

Ключові слова: державне управління в сфері культури, державна політика в сфері культури, ідеологія, публічно-політичні процеси, суспільний розвиток.

Чечель Олег Николаевич, доктор наук по государственному управлению, кандидат экономических наук, профессор кафедры публичного управления и гуманитарных наук Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Идеологический компонент в системе государственного управления развитием сферы культуры в Украине

Целью работы является определение степени влияния идеологического компонента в системе государственного управления развитием сферы культуры в Украине. **Методология** исследования основывается на использовании методов диалектики, формально-логического и структурного анализа, а также на применении аксиологического метода и метода синтеза. **Научная новизна** работы заключается в том, что доказана значимость